

קול הדבר

פנינים יקרים מליקטים מספר קול דודי עה"ת ומיעדים מאת הרב"ג רבי דוד פראגער שליט"א
נשיא דהתאחדות קהילות החרדים בעיר הברכה לונדון יצ"ו

אחרי

וידבר ה' אל משה אחרי מות וגו' בקרבכם לפני ה' וימותו וגו' (ט"ז א').

דכיון דלא נצטוו בני אהרן על זה ולא היתה להם הכנה ראויה מתו מיתת נשיקה שנתקרבו לפני ה' ולא יכלה נשמתם להתקיים בגופם מרוב קירבה ודבקות [עי' שפ"א] ומש"ה באה האזהרה מיד ואל יבא בכל עת אל הקודש שרק ביה"כ שהכהן גדול במדרגה והכנה מרובה אז יבא אל הקודש ולא יחוש שמא ימות מיתת נשיקה אף שיתקרב ויראה כי בענן אראה על הכפורת שגופו אז נתעלה בטהרה ויכולה נשמתו להתקיים בו וי"ל דלזה גם נתכוין רש"י במה שמפרש לגבי בזאת יבא אהרן וגו' דבזאת גימטריא ארבע מאות ועשר רמז לבית ראשון דרך בבית ראשון יכלו כהנים גדולים לצאת בשלו' מן הקודש אחרי שעבדו עבודת יה"כ אבל בבית שני שלא היו במדרגה ראויה מתו בבואם לבית קה"ק שהשיגה נשמתם השגות גדולות יותר ממה שגופם היה יכול לסבול ופירשו מגופם ומתו מיתת נשיקה וי"ל דזה גם הטעם למה דוקא בעבודת פנים קיי"ל אין קטיגור נעשה סניגור דאי יש על גופו ענין של קיטרוג בזמן שמגיג השגות של פנים תפרוש נשמתו מגופו דכדי שיתקיימו יחד במקום כזה צריך שגופו יהיה מוכן ומוקדש ובלי שום קיטרוג בעולם.

בזאת יבא אהרן אל הקדש וגו' (ט"ז ג').

ורש"י כותב ד"ה בזאת וז"ל גמטריא שלו ארבע מאות ועשר רמז לבית ראשון ע"ש לכאורה תמוה הלא עבודת יה"כ היתה נוהגת גם בבית שני וי"ל דבבית שני לא היו נוהגין כל פרטי העבודה המפורשים בפרשה זו דכיון דלא היו שם לא ארון ולא כפורת לא נתקיים הא דכתיב בפסוק י"ג וכסה ענן הקטרת את הכפרת וגו' וכן גם מה שכתוב אח"כ בפסוק י"ד והזה באצבעו על פני הכפרת וגו' ובאה התורה כבר לרמז לנו דכל הענין כפי שהוא מפורש בפרשה ינהג רק בבית ראשון וכשיחבר אע"פ שאח"כ יבנה בית שני מ"מ לא תדמה קדושתו לבית ראשון.

ולקח מדם הפר והזה באצבעו על פני הכפרת ולפני הכפרת יזה שבע פעמים וגו' ושחט את שעיר החטאת וגו' והביא את דמו וגו' ועשה את דמו כאשר עשה וגו' והזה אותו על הכפרת ולפני הכפרת וגו' (ט"ז ד').

עי' פרק הוציאו לו יומא נ"ה. דאצל פר מפורש בקרא שבע הזאות דלמטה ואצל שעיר מפורש הזאה אחת דלמעלה ושוב למידין זה מזה בהיקש דועשה את דמו כאשר עשה וגו' ונראה דרמזה תורה בהא דכתבה אצל פר של כה"ג ז' מתנות דלמטה שתפקיד הצדיק שהוא במדרגה עליונה לקדש ולהעלות אלו

שלמטה ואצל שעיר העם כתבה תורה מתנה אחת דלמעלה ללמד דתפקיד פשוטי העם להשתדל לעלות למעלה

והיתה זאת לכם לחקת עולם לכפר על בני ישראל מכל חטאתם אחת בשנה ויעש כאשר צוה ה' את משה (ט"ז ל"ד).

וברש"י ד"ה ויעש כאשר צוה בא"ד ולהגיד שבחו של אהרן שלא היה לובשן לגדולתו אלא כמקיים גזירת המלך ויש להבין מנ"ל לרש"י דהאי ויעש כאשר צוה וגו' קאי דוקא על לבישת הבגדים הלא בפשיטות מדובר על כל המצות וההקדשות של היום הכתובים למעלה ואולי כיון דכתיב והיתה לכם לחוקת עולם וגו' משמע דבכל הדורות יהיה הדבר הזה לכם כמו שהוא היום לאהרן וע"ז גם ממשיך ויעש כאשר וגו' ולא כתב ויעש אהרן ומשמע דקאי ויעש על כל הכהנים הגדולים של כל הדורות ובשלמא לגבי הליבשה י"ל דכל הכהנים הגדולים יהיו לבושים באותם בגדים אבל לגבי העשיות וההקדשות יש חילוק ושינוי מדרגות בין אהרן שהוא מרומם טובא מיוצ"ח הבאים אחריו וי"ל דמש"ה דייק רש"י לפרש ויעש על הליבשה ודו"ק

כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא וגו' דם כל בשר לא תאכלו כי נפש כל בשר דמו הוא וגו' (י"ז י"ד).

ורש"י ד"ה כי נפש כל בשר כתב וז"ל דם ובשר לשון זכר נפש לשון נקבה ע"ש והיינו דהוא הראשון קאי על הדם ונקוד במלאפ"ם לשון זכר והוא השני קאי על הנפש ונקוד בחירי"ק לשון נקבה ואולי היה גם אפשר לפרש דכל זמן שהדם הוא בגוף האדם כשהוא חי הוי החי בגדר זכר שיש לו חיות והוא שולט על שאר בע"ח ועל הצומח והדומם שבבריאה ובזה משתעי תחילת הפסוק המדבר מדמו של חי בחיותו אבל לאחר שכבר יצא הדם ממנו הרי הוא כמת וכדומם ואינו שולט במאומה ואז הוא בבחינת נקבה ובזה משתעי סוף הפסוק המדבר מענין אכילת הדם והיינו לאחר שכבר יצא מגוף החי.

ואשה אל אחתה לא תקח לצר וגו' (י"ח י"ח).

וברש"י שתיהן כאחת ועי' שפת"ח דהכוונה וכ"ש זו אחר זו אבל עדיין קשה מנ"ל לרש"י לפרש דקרא איירי בב"א ונראה דראיתו מהא דכתיב אשה אל אחותה לא תקח וגו' דמשמע דהאשה היא בלא תקח ואי בזו אחר זו ה"ל לכתוב איפכא אחותה אל אשה לא תקח שעל האחות הוא דהוי בלא תקח דאת האשה לקח בראשונה בהיתר וע"כ פירש רש"י דמדובר בב"א וממילא כל אחת גם האשה וגם אחותה בלא תקח.

קדושים

דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדשים תהיו כי קדוש אני וגו' (י"ט ב').

וברש"י מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל מפני שרוב גופי תורה תלויים בה ע"ש יש אולי להוסיף דרך אם יש אחדות של כל עדת בני ישראל יחד אז אפשר להגיע לקדושה ולקיום רוב גב גופי תורה והנה כאן במדרש דרשו חז"ל קדושים תהיו יכול כמוני תלמוד לומר כי קדוש אני ה' וגו' קדושתו למעלה מקדושתכם ופירש בזה הרה"ק מרוזשין יכול כמוני בניחותא שיכול ישראל להגיע לקדושה זו האיק"ל כי קדוש אני שילמד את עצמו לומר קדוש אני וע"פ דרכו יש להוסיף ולפרש תלמוד לומר שילמד את האחרים לומר קדוש אני שיזכה אחרים להתנהג בקדושה וע"י זיכוי הרבים שמלמדם ומדריכם יכול להגיע לקדושה עליונה ביותר וזה מרומז כאן כשאמר הכתוב אל כל עדת בני ישראל.

איש אמו ואביו תיראו וגו' (י"ט ג').

ורש"י כותב ד"ה איש אמו וכו' למה נאמר איש שהאיש סיפק בידו לעשות אבל אשה רשות אחרים עליה ואח"כ ד"ה אני ה' וכו' כותב רש"י איזהו מורא לא ישב במקומו ולא ידבר במקומו ולא יסתור את דבריו ואיזהו כבוד מאכיל ומשקה מלביש ומנעיל וכו' ויש לעיין דכאן ביראה עסקינן ולא בכבוד דכתיב תיראו ולגבי יראה שלא ישב במקומו וכו' לא שייך לכאורה שרשות אחרים על האשה יעכב אותה מלקיים דברים אלו וא"כ למה כתב קרא איש אם לא סיפק בידו לעשות יותר מן האשה וי"ל דמשכחת לה כגון שהבעל יושב בצד מקומו של האב ומבקש שאשתו תנעול לו את הנעל והיא צריכה לישב במקומו של האב כדי לקיים רצון בעלה אם אין הבעל מסכים לילך למקום אחר לצורך זה וכן גם אם הבעל מתווכח עם האב ומבקש מאשתו שתאמר כמותו שאז צריכה לומר כמותו אע"פ שסותרת דברי אביה.

לא תקלל חרש ולפני עור לא תתן מכשל ויראת מאלקיך אני ה' (י"ט י"ד).

וברש"י ד"ה ולפני עור לא תתן מכשול לא תתן עצה שאינה הוגנת לו וכו' ואתה עוקף עליו ונוטלה הימנו וכו' ולכאורה קשה למה לא פירש רש"י כמו שמובא בש"ס בכמה מקומות [עי' פסחים כ"ב:] דלמידין מכאן דאסור להכשיל את חברו בדבר עבירה כגון להושיט כוס יין לנזיר או להאכיל אפילו עכו"ם אבר מן החי וכדומה ונראה דרש"י דייק לפרש מה שפירש מסוף הפסוק דכתיב ויראת מאלקיך אני ה' שרש"י מפרש לפי שהדבר הזה אינו מסור לבריות לידע אם דעתו של זה לטובה או לרעה וכו' לפיכך נאמר בו ויראת מאלקיך וכו' ובע"כ דהיינו במשיא לו עצה שיש להסתפק על כוונתו אבל אילו היה מכשילו בדבר עבירה ודאי דהיה ברור לבריות וע"כ פירש רש"י כפי שפירש.

לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא (י"ט ז').

וברש"י ד"ה ולא תשא לא תלבין את פניו ברבים ולולי דבריו ז"ל היה מקום לפרש עוד דמי ששונא את חברו עובר באיסור לא תשנא והעצה לזה היא שיוכיח אותו דתיכף כשאומר לו מה שבלבו עליו בדרך כלל נשקט כעסו ונרגעה שנאתו וע"כ אומר הפסוק דשלא לעבור על לא תשנא הוכח תוכיח וממילא לא תשא עליו חטא וע"י ברמב"ן כאן.

את שבתתי תשמרו ומקדשי תחראו אני ה' וגו' (י"ט ל').

לעיל י"ט ג' איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו אני ה' אלקיכם וגו' ובשניהם מפרש רש"י הסמיכות לשבת דאין כיבוד ואם דוחה שבת ואין בנין מקדש דוחה שבת ויש לתמוה למה שינתה תורה את הסדר דכאן הקדים הפסוק שבת למקדש ולעיל הקדים כיבוד או"א לשבת ועוד למה אצל כיבוד או"א כתוב אני ה' אלקיכם ואצל בנין מקדש כתוב רק אני ה' ונראה דאצל כיבוד או"א אף דדים לשבת בפסוק פשיטא דשבת דוחה אותו וכמו שמפרש רש"י דאתה ואביך חייבין בכבודי משא"כ אצל בנין מקדש אילו היה כתוב לפני שבת ס"ד דדוחה שבת דשניהם כבוד המקום הם וזה גם נרמז במה שמסיים הפסוק דאצל מקדש ושבת כתוב אני ה' בחינה של שם הוי"ה לבד משא"כ אצל כיבוד או"א ושבת כתוב אני ה' אלקיכם דבחינת אלקים פירושה מנהיג לומר אני ה' אלקיכם ומנהיג את שניכם האב והבן ושניכם חייבין בכבודי וממילא מובן למה נדחה כבוד או"א לפני שבת שהיא כבודי כבי'.

וכי יגור אתך גר בארצכם לא תונו אותו וגו' כי גרים הייתם בארץ מצרים אני ה' אלקיכם (י"ט ל"ג).

ורש"י כותב ד"ה לא תונו אונאת דברים לא תאמר לו אמש היית עובד עכו"ם ועכשיו אתה בא ללמוד תורה שנתנה מפי הגבורה ואח"כ ד"ה כי גרים הייתם כותב רש"י מום שבך אל תאמר לחברך ע"ש לפי דברי רש"י אלו מבואר דהאי מום שבך אל תאמר לחברך אין הפירוש דבהיותכם גרים במצרים הייתם משונים ומבוזין וא"כ לא תגרמו שהגר אתכם ירגיש משונה ומבוזת דא"כ אין זה המושך לדברי רש"י הקודמים שאומרים לגר אמש היית עובד עכו"ם וכו' דהלא במצרים לגבי זה לא היו ישראל משונים מהמצרים שהיו עובדים ע"ז כמותם כדטען הים שלא רצה לקרוע עבורם באמרו הללו עובדי ע"ז והללו וכו' ולא היו המצרים יכולים לומר לישראל לא הייתם מאמינים בע"ז שלנו כמו שישראל רוצים לומר לגר אמש היית וכו' אלא פירוש כי גרים הייתם דגם אתם הייתם באותה בחינה כמו שהגר הזה הוא עתה שכשבאתם ממצרים הייתם ג"כ עובדי ע"ז ובכ"ז נתן לכם הקב"ה את התורה שקיבל אתכם לעמו כששבתם בתשובה וא"כ האיק"ל תאמרו לגר עתה שלא יכול לשוב בתשובה וזה מה שסיים רש"י מום שבך היינו המום דבאמת היה בך אל תאמר לחברך ולפ"ז כי גרים הייתם בארץ מצרים הכוונה שגם אתם הייתם גרים ממש כשקבלתם התורה ביציאתכם ממצרים ובדיקוק כמו הגר הזה שבארצכם.